

درس چهارم

کمال هم نشین

گلی خوشبوی در حمام روزی
بدو گفتم که مشکى یا عبیرى
رید از دست محبوبى به دتم
و لیکن مدتی با گل نشتم
بکفتا من گلی ناخیز بودم
و کر نه من همان حاکم که هستم
کمال هم نشین در من اثر کرد

فعالیت کلاسی

با توجه به شعر بگویید، دوستان و هم‌نشینان چگونه بر یکدیگر
تأثیر می‌گذارند؟

امیر مؤمنان در مورد برگزیدن یک دوست خوب چه می فرماید؟

بعضی از ما همین که شخصی را چند مرتبه در خیابان، مدرسه، صف اتوبوس و یا مکان‌های دیگر ببینیم و از او خوشمان بیاید، با او دوست می‌شویم و بدون هیچ تحقیقی او را هم‌نشین خود می‌سازیم. این روش انتخاب می‌تواند بسیار خطرناک باشد؛ چرا که ما به خوبی نمی‌دانیم دوست تازه‌ما چه ویژگی‌های رفتاری دارد.

برای اینکه بهترین دوستان را انتخاب کنیم، چه باید بکنیم؟

امیر مؤمنان علیه‌السلام می‌فرماید:

پیش از آنکه کسی را به دوستی برگزینی، او را امتحان کن و گرنه بدون آنکه خودت بدانی، به هم‌نشینی با بدان گرفتار خواهی شد.^۱

به نظر شما چگونه می‌توانیم دوستانمان را امتحان کنیم؟

در اینجا به سه ویژگی مهم که می‌توان با آنها دوستان خوب را شناسایی کرد، می‌پردازیم:

سه ویژگی یک دوست خوب را نام ببرید؟

۱- اهل نماز و نیکی - اهل نماز و نیکی - وفای به عهد، راستگویی

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید:

دوستان خود را در [داشتن] دو ویژگی بیازمایید، اگر در آنها بود [با آنان هم‌نشین شوید] و اگر نداشتند [حتماً] از آنان دوری کنید، از آنان دوری کنید، از آنان دوری کنید...؛ [اول] رعایت اوقات نماز و [دیگری] نیکی به هم‌نوعان در سختی و راحتی.^۲

یک بار دیگر حدیث را با دقت بیشتری بخوانید. در اینجا امام جمله‌ای را سه بار تکرار کرده است.

علت این تکرار چیست؟

چرا امام با این همه تأکید ما را از دوستی با کسانی که به نماز بی‌توجه‌اند و یا به فکر دیگران نیستند،

بازمی‌دارد؟

به یقین کسی که به فرمان خالق جهان و خواسته او برای اقامه نماز بی‌توجه است، به ما و خواسته‌های ما نیز توجهی نخواهد کرد. در سخن امام در کنار توجه به نماز، کمک به دیگران نیز آمده است. به نظر شما کسی که فقط در ایام خوشی در کنار انسان است اما در مواقع سختی و به هنگام نیاز، او را به حال خود رها می‌کند، دوست خوبی است؟

دوست آن‌دانم که گیرد دست دوست و پریشان حالی و دمانگی

۱- غررالحکم، ص ۴۱۶. ۲- کافی، ج ۲، ص ۶۷۲.

پون کسی که به فرمان خالق جهان و خواسته ی او برای اقامه ی نماز بی توجه باشد ، به ما و خواسته های ما هم بی توجه خواهد بود

فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا اهل نماز بودن تا این حد در انتخاب دوست مهم دانسته شده است؟ درباره این موضوع در کلاس گفت و گو کنید.

۲- وفای به عهد
فراوند وفای به عهد را نشانه ی چه می داند؟ نشانه ی ایمان

وقتی به کسی قول می دهید تا کاری را برایش انجام دهید؛
وقتی با کسی قرار می گذارید تا همدیگر را در جایی ببینید؛
حتی وقتی با خودتان عهد می کنید که
در همه این موارد، شما قولی داده اید و باید به آن وفا کنید.
خداوند وفای به عهد را نشانه ایمان می داند و می فرماید :

درباره ی وفای به عهد

به راستی که مؤمنان رستگار شدند،

کسانی که آنان

امانت ها و پیمان خویش را رعایت می کنند.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

... وَ الَّذِينَ هُمْ

لِأَمَانَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ^۱

آیا تا به حال برایتان پیش آمده است که کسی به شما قولی بدهد، ولی به آن عمل نکند؟
در چنین شرایطی نسبت به او چه احساسی پیدا می کنید؟
اگر او باز هم به شما قولی بدهد، آیا به سخنش اعتماد می کنید؟

وقتی کسی به شما قولی می دهد،
ولی به آن عمل نمی کند، مانند این است
که جعبه بزرگی را در کاغذی زیبا بپیچد
و به عنوان هدیه برای شما بفرستد. وقتی
هدیه به دستتان می رسد موجب خوشحالی
شما می شود، اما هنگامی که آن را باز

۱- سورة مؤمنون، آیه های ۱ و ۸.

می‌کنید می‌بینید خالی است و هیچ چیز داخل آن نیست.
در این حال، چقدر آزرده‌خاطر و ناراحت می‌شوید؟
این همان احساسی است که در هنگام بدقولی به انسان
دست می‌دهد.

پایبند نبودن به قول و وعده، موجب می‌شود دوستی
پایدار نماند.

علی (ع) در مورد وفای به عهد توسط دوستان چه می‌فرماید؟
امیرالمؤمنین علیه‌السلام در این باره می‌فرماید:

«بر دوستی کسی که به عهد خود وفا نمی‌کند، اعتماد نکن»^۱

**پایبند نبودن به قول و عده موجب چه می‌شود؟ موجب می‌شود که دوستی‌ها
پایدار نماند.**

فعالیت کلاسی

براساس روایت فوق، افراد بدقول و پیمان‌شکن، چگونه دوستان خود را از

دست می‌دهند؟

بیشتر بدانیم

من از سال‌ها پیش او را می‌شناسم. پیش از آنکه به پیامبری مبعوث شود.

آن وقت‌ها من چوپان بودم و گوسفندان مردم را به صحرا می‌بردم. او هم

یک روز که هر دو گوسفندانمان را به صحرا برده بودیم، به او گفتم: باید

کم کم به فکر چراگاه دیگری باشیم. اینجا دیگر علف چندانی ندارد...

او تپه‌ای را در دور دست‌ها نشانم داد و گفت: پشت آن تپه هم علفزاری

هست، اگر می‌خواهی فردا صبح هر دو گله‌هایمان را به آنجا می‌بریم.

گفتم: باشد، پس قرار ما فردا صبح زود بالای همان تپه...

فردای آن روز، با صدای گوسفندان از خواب بیدار شدم، خورشید بالا

آمده بود. یادم آمد که با او قرار داشتم. از جا پریدم، با عجله آبی به صورتم زدم

تهیه کننده: **مسعود حیدری** گروه معارف بندر ماهشهر شهر یور ۱۴۰۰

و گوسفندان را به راه انداختم.

با خود گفتم گمان نمی‌کنم بردن این گوسفندها دیگر فایده‌ای داشته باشد. گوسفندهای او تا حالا دیگر از آن علفزار چیزی باقی نگذاشته‌اند، ولی چاره‌ای ندارم. هر قدر که مانده باشد، بهتر از هیچ است. این حیوانات گرسنه را که نمی‌توانم همین‌طور رها کنم.

وقتی با گوسفندان بالای تپه رسیدم، از تعجب سر جابم میخ‌کوب شدم! محمد امین گوسفندانش را همان‌جا نگه داشته بود و نگذاشته بود وارد علفزار شوند.

به او گفتم: پس چرا آنها را به داخل علفزار نبردی؟

گفت: قرار ما این بود که با هم گله‌هایمان را بچرانیم.

امام صادق(ع) در باره اعتماد به دوست چه می فرماید؟ ۳- راست گویی

آیا انسان می تواند با کسی دوست باشد، ولی هیچ اعتمادی به او نداشته باشد؟
به نظر شما، کدام ویژگی بیش از هر چیز دیگر موجب اعتماد می شود؟

امام صادق علیه السلام می فرماید:

برای اینکه کسی را به درستی بشناسید، تنها به طولانی بودن رکوع و سجود نمازش نگاه نکنید، بلکه به راست گویی و امانت داری او بنگرید. کسی که زبانش راست گو باشد، اعمالش نیز پاک خواهد شد.^{۱*}

این ضرب المثل را شنیده اید که «خورشید همیشه پشت ابر نمی ماند»؟ کسی که کار اشتباهی انجام داده است، برای جبران آن اشتباه فقط یک بار باید عذرخواهی کند. اما اگر برای مخفی کردن اشتباهش یک دروغ بگوید، دومین اشتباه را هم مرتکب شده است و... تا اینکه خورشید واقعیت از پشت ابر دروغ بیرون می آید؛ حادثه ای که در انتظار همه دروغ گوهاست. اینجاست که معنای سخن حکیمانه امیر مؤمنان علیه السلام بهتر معلوم می شود که فرمود:

عاقبت راست گویی نجات است و عاقبت دروغ گویی، حسرت و پشیمانی. نتیجه دروغ گویی، در دنیا خواری و در آخرت عذاب جهنم است.^۲

بسیاری از دروغ های بزرگ، نتیجه دروغ هایی است که به شوخی گفته می شود. وقتی انسان عادت می کند به شوخی دروغ بگوید، بعد از مدتی بدون اینکه خودش بداند، گرفتار اخلاق زشت دروغ گویی می شود. او کم کم در میان دوستانش به دروغ گویی مشهور می شود و آبرو و اعتبارش را از دست می دهد و ناخودآگاه به گناهان بزرگ دیگر نیز گرفتار می شود.

رعایت اوقات نماز - نیکی به هم نوعان در سستی و راحتی

۱- کدام دو ویژگی است که اگر در کسی نبود باید از او پرهیز کرد؟

۲- راست گویی چه تأثیری بر اعمال انسان دارد؟

۳- یکی از ویژگی های مؤمنان که آنان را رستگار می سازد چیست؟

امانت داری و وفای به عهد و پیمان

۱- غرر الحکم، ص ۲۱۹.

* متن روایت حفظ شود.

۱- کافی، ج ۲، ص ۱۰۵.

الهی

ای راست‌کوترین راست‌گویان و ای مهربان‌ترین مهربانان!

سخنانی گفته‌ام که راست نبودند؛

و عهدیابی که به آنها وفا نکردم؛

و خودمی‌دانم که بد کرده‌ام.

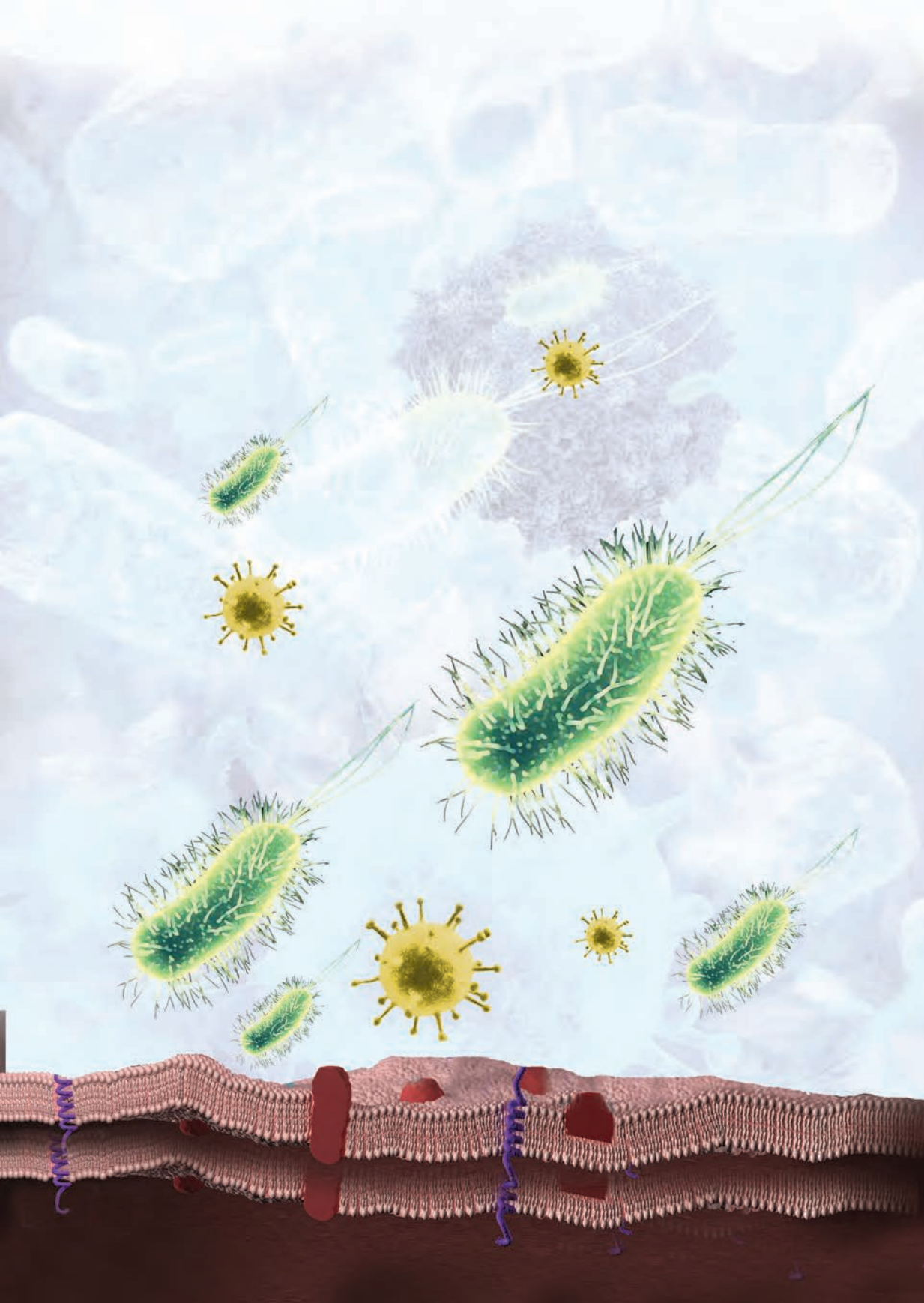
اکنون به تو پناه می‌برم

از اینکه باز راست‌نگویم و به آنچه گفته‌ام عمل نکنم!

پس خطایم را بخش و مرا یاری کن تا جبران نمایم؛

یاری‌ام کن تا آنچه بد است، هرگز انجام ندهم؛

و مرا از نازک‌زاران واقعی قرار ده.

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد